

ИНФОРМАЦИОННО-КОМУНИКАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ И ЦИФРОВА СВЪРЗАНОСТ В УСЛОВИЯ НА ГЛОБАЛИЗАЦИЯ

Тодор Станков Милков

докторант отчислен с право на защита

Варненски Свободен университет „Черноризец Храбър”

Факултет „Международна икономика и администрация“

Катедра „Администрация, управление и политически науки“

t.s.milkov@abv.bg

Резюме: Настоящата статия разглежда така актуалния въпрос, а именно - развитието на информационните и комуникационни технологии и цифровата свързаност в условията на глобализация. Показват се индикациите за глобализация, както и нейното преднамерено влияние върху развитието на технологичния свят. Въпросът е комплексен и съвкупен, а връзката - пропорционална. Изследват се някои стратегически области и специфики, които дават своето неминуемо практико-приложно отражение върху глобализационните процеси.

Ключови думи: глобализация, развитие, влияние, информационни технологии, комуникационни технологии, цифровизация/дигитализация.

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES AND DIGITAL CONNECTIVITY IN GLOBALIZATION

Todor Stankov Milkov - PhD student

Varna Free University "Chernorizets Hrabar"

Faculty of "International Economy and Administration"

Department of Administration, Management and Political Sciences

Summary: *This article examines such a topical issue, namely the development of information and communication technologies and digital connectivity in the context of globalization. The nature and distinctive features of globalization and its deliberate influence on the development of the technological world are shown. The issue is complex and cumulative, and the relationship is proportional. Some strategic areas and specifics are explored, which give their inevitable practical-applied impact on globalization processes.*

Keywords: *globalization, development, influence, information technology, communication technology, digitization/digitalization.*

ВЪВЕДЕНИЕ

Днес с особено силен интензитет се развиват информационните и комуникационни технологии. Цифровизацията/дигитализацията са повсеместни и получават своето главоломно развитие. Наблюдава се море от информация, която се наслаждава и е трудна за асимилиране от човешкия мозък. Обективизмът е заменен от силен поголовен субективизъм.

Информационните и комуникационни технологии имат своето еволюционно развитие, което от теоретична гледна точка може да се раздели условно на четири периода:

- Първи етап през 60-те години – за него е характерно това, че крайните потребители сами откриват, обработват, анализират и кумулират необходимата им информация; тя се преработва с помощта на технически средства;

- Втори етап през 70-те години – наблюдава се разделяне на създаването и потреблението на информация; обработката на информация е вече компютъризирана; а компютрите се явяват междинно звено между потребителите и средствата за обработка;

информацията може да се контролира, а потребителите са и кумулатори на информационни данни;

- Трети етап през 80-те години – информацията се въвежда с помощта на терминални устройства и от разстояние; с налагането на компютрите процесът се реорганизира генерално по посока децентрализация на информационните и комуникационни технологии; има нови предимства в икономическата ефективност на приложението на информацията;

- Четвърти етап през 90-те години – обработката на данните и новопостъпилата информация се извършва изцяло в компютърна среда; обединяват се локални мрежи в големите корпорации; възникват бизнес услуги с предоставяне на компютърна мрежа Интернет; прилагат се електронен мениджмънт, електронна търговия и глобален бизнес ¹.

Въвеждането на новите технологии променят изцяло облика на обществото и съвременния живот. Процесът на глобализация от своя страна, трансформира и материализира този иновативен облик.

Именно тези факти предпоставят избора и необходимостта от разглеждане на настоящата статия. Анализът акцентира на релацията информационни и комуникационни технологии и цифровизация – процес на глобализация. Целта е да се онагледят взаимното влияние и факторна предпоставеност. Това води до широка информативност и осветляване на проблема.

Основна цел на изследването е да разгледа ИКТ и глобализацията.

Основни задачи:

- 1. Да се проведен кабинетно проучване относно проблема.*
- 2. Да се проведе емпирично проучване относно проблема – анкета.*
- 3. Да се проведе теоретично проучване, което да обясни процеса на взаимодействие.*
- 4. Да се анализира и обобщи резултатът от направеното вторично изследване.*

¹ Кръстева, А., Дигиталният гражданин, НБУ, С., 2013, с. 200-203.

МЕТОДОЛОГИЯ

Основният метод на изследване е *анкетният*. Решението за избора му се предиктира от широката му разпространеност и познаваемост, достъпност, лекота на провеждане и събиране на данните. Анкетният метод може да запази анонимността на респондентите, като важна за него е получената информативна резултативност.

Основни негови предимства са:

- гъвкавост при събиране на данни;
- използване на физически стимули;
- контрол върху извадката;
- контрол върху полевите сътрудници;
- количество на данните;
- равнище на отговаряне;
- възприемана поверителност;
- бързина на изпълнение.

Кабинетният метод ще използваме, за да съберем нужната информация по изследвания въпрос. Той е силно адаптивен метод, неструктуриран и качествен, тъй като не разполага с предварителна яснота относно предмета и обекта на изследване. Това точно позволява обективна преценка и бърза адаптация към ситуационната динамика.

Наблюдението ще ни позволи да обвържем резултатите и да сглобим цялостната картина на глобализационните процеси. Това е твърде познат, но и целенасочен метод, който позволява безпристрастност и обективност; смисленост и интерпретативност; съзнателност и планомерност ².

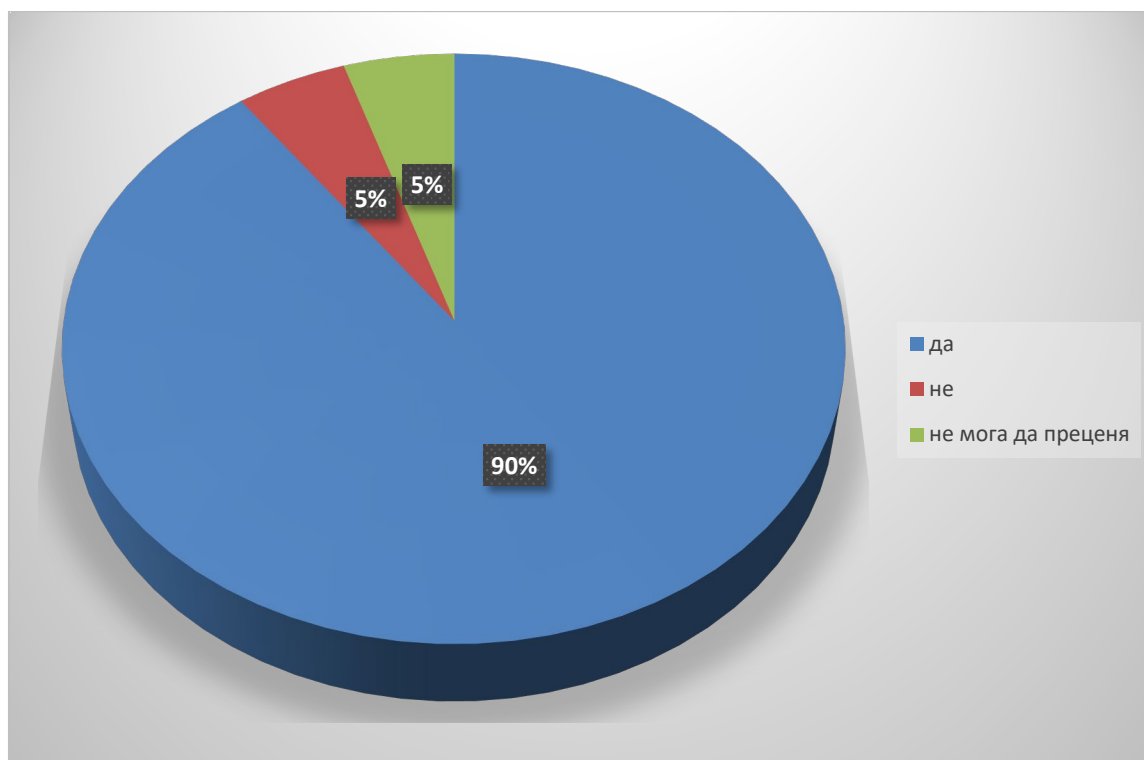
РЕЗУЛТАТИ

Изследваните лица са респонденти, избрани на произволен принцип. Резултатите от емпиричното проучване са обобщени и изведени графично с възможностите на програма Ексел и допълнени с личен анализ.

Още първият въпрос отвежда резултатите от анкетираните към съждението, че новите технологии в лицето на ИКТ и цифровизацията са определено доминиращ елемент в развитието на съвременното общество и диктуват неговото информационно

² Желев, С., Маркетингови изследвания, Унив. Изд. „Стопанство“, С., 2008, с. 63, 76, 141.

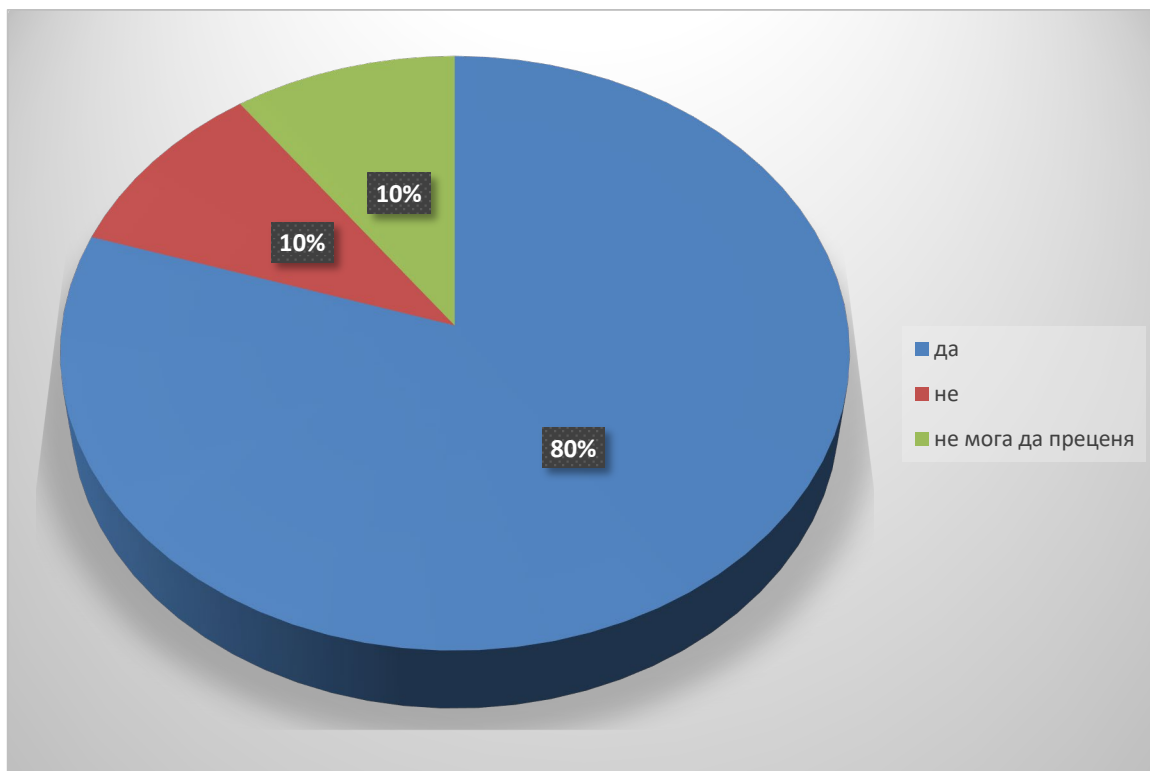
развитие. Това никак не ни учудва, тъй като новите технологии изцяло промениха животът, ежедневието и дори възприятията ни. Променят се връзки, комуникации, отношения, ценности и социални навици. Само 5% от интервюираните споделят, че твърдо не са съгласни с напредъка на технологиите в развитието на информационното общество, а други 5% не могат да преценят реално развиващата се ситуация.

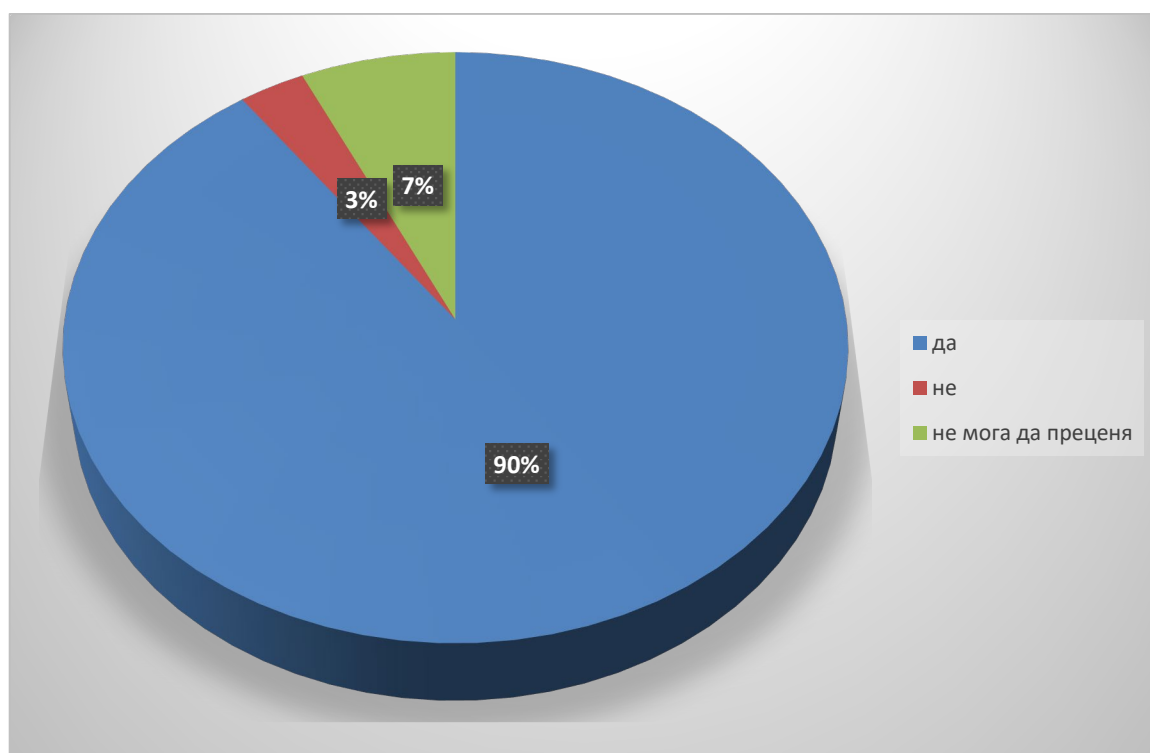
Фиг. 1. Смятате, ли че новите технологии са основен елемент, характеризиращ съвременното информационно общество?

Следващият въпрос поставя силен акцент върху доминацията на новите технологии върху нивото на конкурентоспособност на икономиката. 80% от респондентите са убедени, че ИКТ и цифровизацията активно съдействат и детерминират развитието на конкурентоспособност, други 10% не са така убедени, а отново 10% не могат да преценят и не вземат отношение по въпроса.

Огромното мнозинство в полза на положителния утвърдителен отговор ни дава основание да смятаме, че обществените нагласи са по-скоро запознати с настоящата информационна и глобализационна ситуация в национален и в международен мащаб.

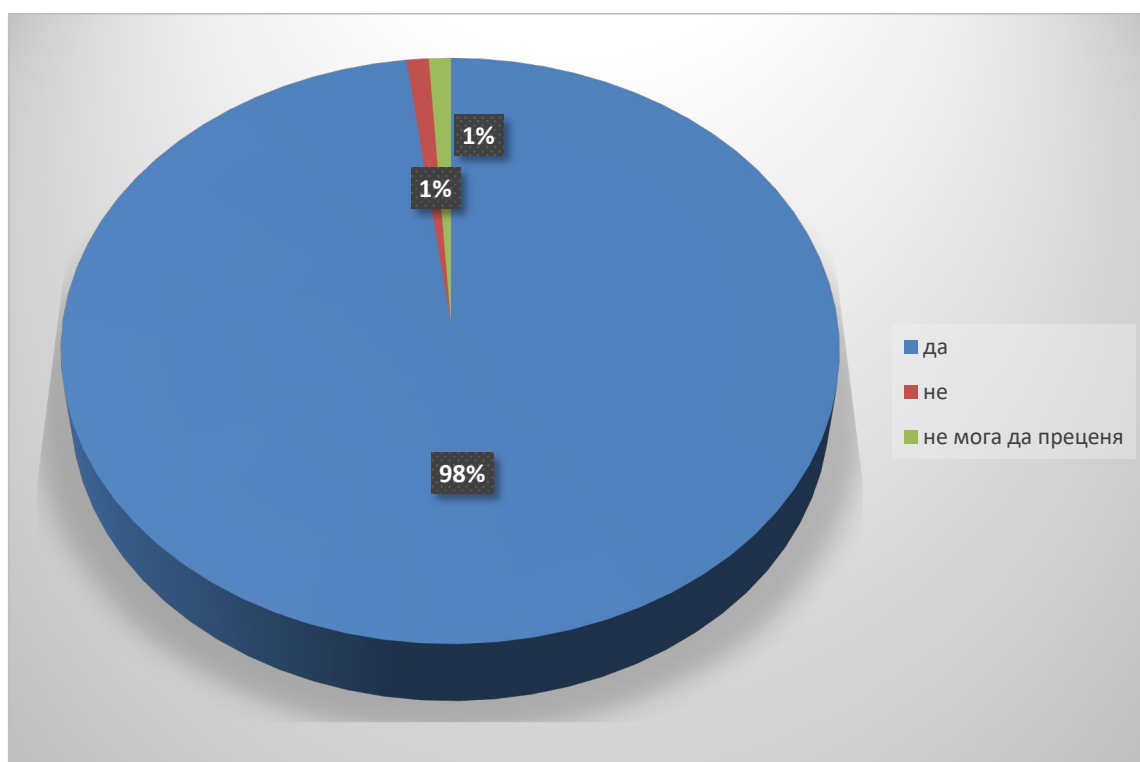

Фиг. 2. Смятате ли, че новите технологии са силен фактор за съвременната конкурентоспособна икономика?

Фиг. 3. Смятате ли, че процесът на глобализация има силно преднамерено влияние върху развитието на дигитализацията и ИКТ?

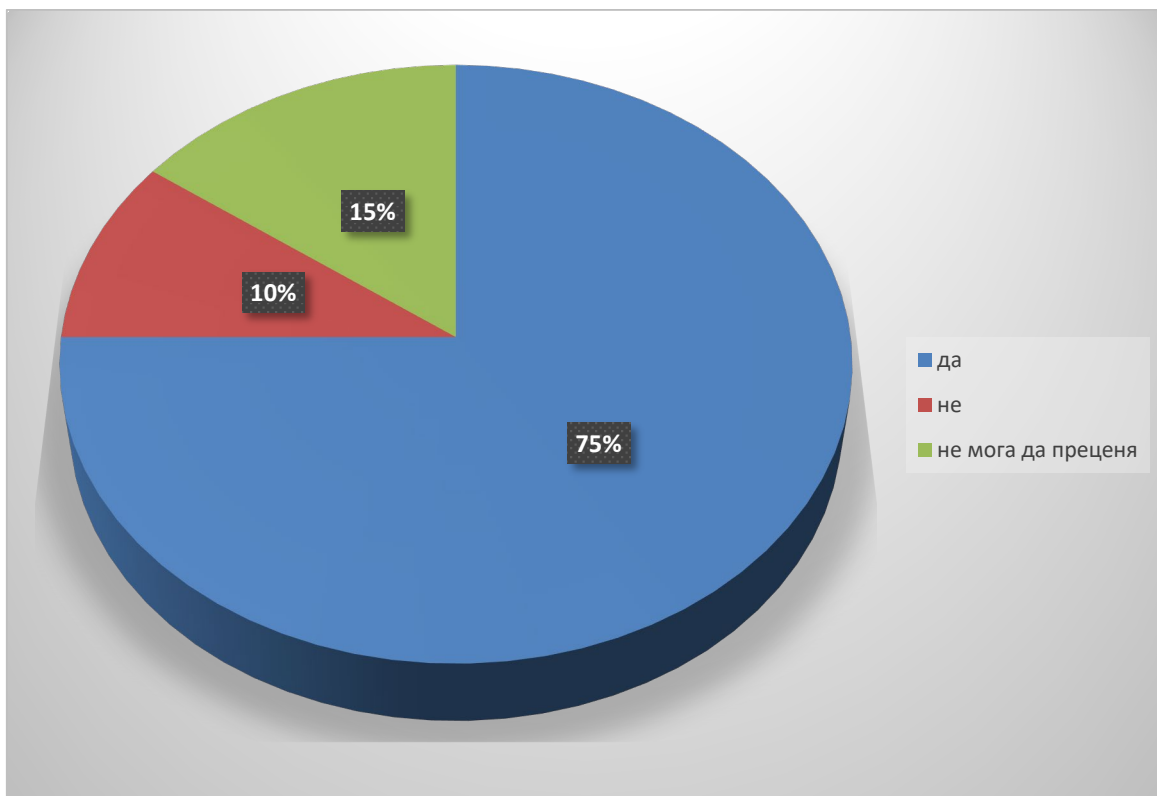
Почти всички от изследваните, а именно 90%, смятат, че глобализацията оказва своето преднамерено и целенасочено влияние върху развитието на цифровизацията и като цяло върху новите технологии. Това е неминуемо и дори предрешено. Но наред с комплексните и широко мащабни възможности, които предоставя глобализацията, тя е изпълнена и с твърде много рисковост и неопределеност. Рисковостта и неопределеността раждат несигурност и потенциална опасност. Само 3% изразяват несъгласие, а цели 7% не могат да вземат отношение по така дискутирания въпрос.

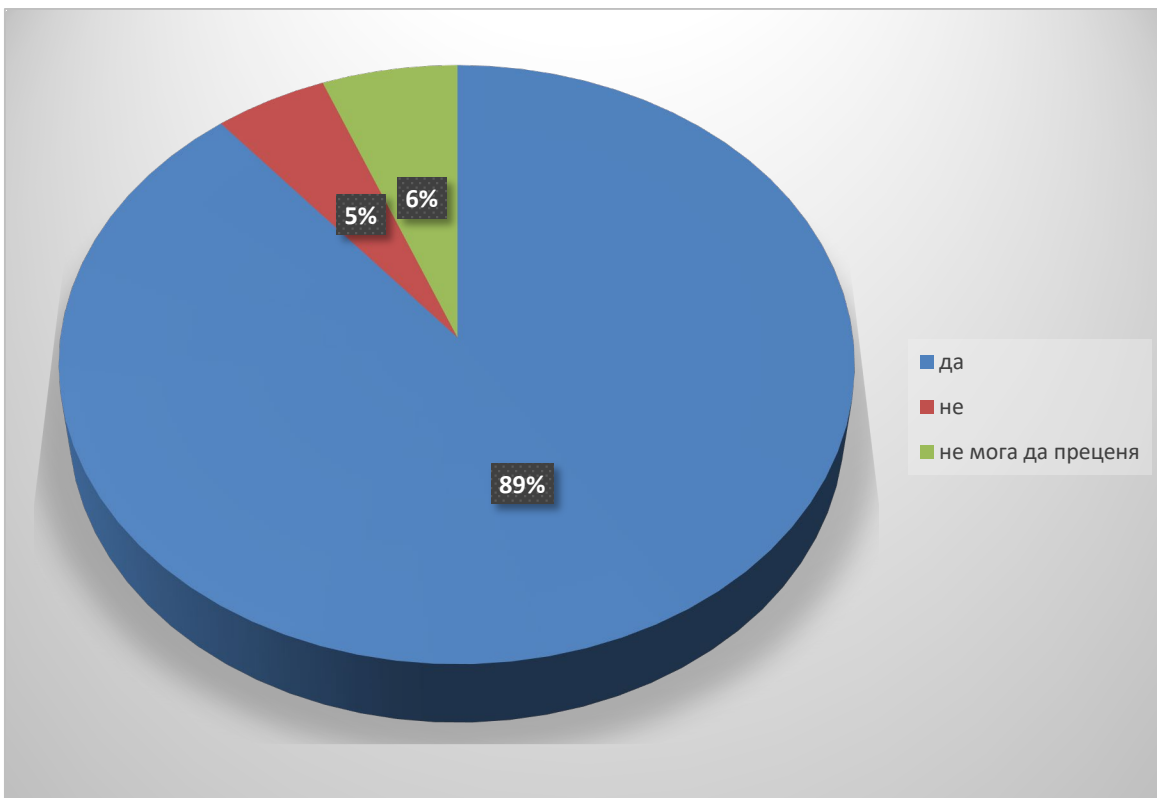
Фиг. 4. Смятате ли, че съвременните ИКТ и цифровизация задават темпото на бизнес развитие?

Бизнесът, администрацията и обществото реално се развиват спрямо новите технологии. Цели бизнеси и държавна администрация преминават в онлайн функциониране. Резултатите по този въпрос затвърждават личното наблюдение и на автора за така развиващата се ситуация.

Като че ли тенденцията по настоящия въпрос задава насоката на отговорите и в следващия. Отново голяма част от респондентите очевидно споделят становището си, че глобализацията е психологическа детерминанта за обществото. Само 10% не са съгласни с това твърдение, а цели 15% не могат да оценят ситуацията и да предоставят правдиво и компетентно мнение.

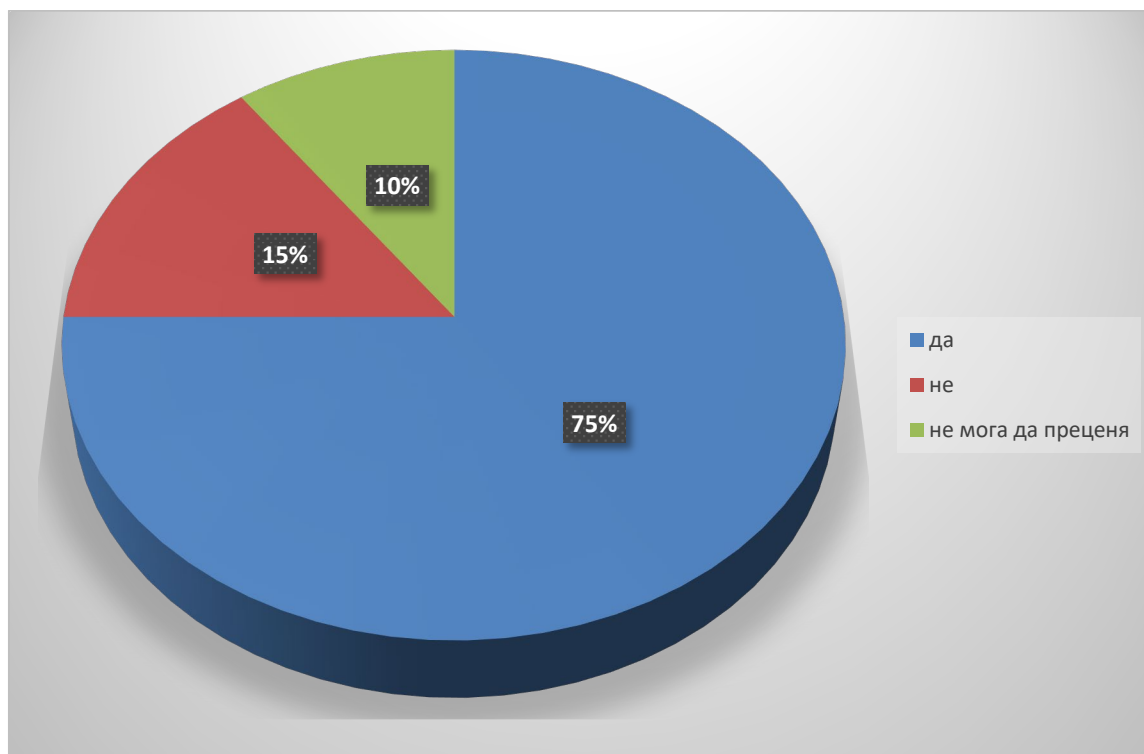

Фиг. 5. Смятате ли, че процесът на глобализация цялостно психически детерминира обществото?

Фиг. 6. Смятате ли, че глобализацията ще детерминира създаването на единен цифров пазар?

Глобализацията задава параметри на единност, устойчивост, общ пазар, свободни зони, пространност, свободни избори и така нататък. Респондентите показват информираност и лична твърда позиция, което предполага убедителност и действеност.

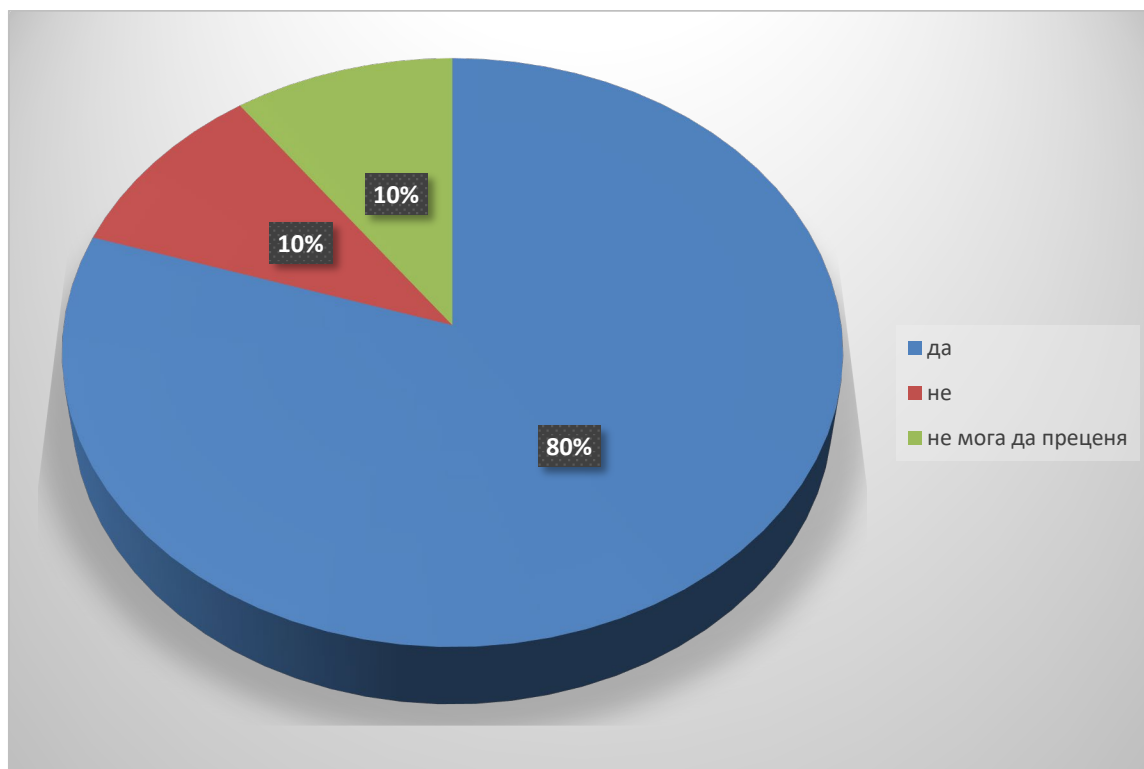

Фиг. 7. Смятате ли, че КОВИД-19 пандемията представлява опасност за развитието на ИКТ и глобализационните процеси?

Последните два въпроса от настоящата анкета насочват вниманието към две много актуални събития, случили се през последните две години от живота ни. Те засегнаха не само националните, но и международните и като цяло световните общества. И двете сложиха своя отпечатък върху живота, индивидите, навиците, възприятията, физическото и психическо здраве, социалната и икономическата обстановка, политическата и културната такава. Промениха се пазарите, покупателната способност, търсенето и предлагането, устойчивостта и възприемчивостта на индивидите.

Отговорите и на двата въпроса са релевантни и потвърждават личните авторови наблюдения.

В своя статия в съавторство доц. Светла Михалева споделя, че в условията на глобални предизвикателства се предприемат съответни мерки за преодоляване на възникващите и възникнали кризи и предизвикателства ³.

Фиг. 8. Смятате ли, че геополитическия конфликт в съседна Украйна представлява опасност за развитието на ИКТ и глобализационните процеси?

ДИСКУСИЯ

Въз основа на така получените резултати от проведеното проучване можем да заключим, че глобализацията категорично има влияние върху ИКТ и цифровизацията, като релацията между тях е двупосочна. Това твърдение не може да се отсъди нито като напълно вярно, нито като напълно грешно. Върху него сугестират редица външни фактори.

Цифровизацията и глобализацията изискват единност:

- постигане на хармония и стандартизация в оперативно отношение;

³ Михалева, Св., П. Павлов, Л. Павлова, Европейският институционален отговор на глобалните предизвикателства: https://ejournal.vfu.bg/pdfs/STATIA_e-Journal%20VFU-NOV2021.pdf – проверен на 04.07.2022 г.

- засилване на физическата и електронната сигурност;
- инвестиране в образователни проекти;
- инвестиране в дигитализация на всички равнища;
- постигане на приобщаване;
- залагане на единни цели, задачи и приоритети ⁴.

Днес ИКТ и глобализацията премодулират социалните отношения и изграждат нови социално-комуникативни полета. Взаимоотношенията се разпростират на широко поле – електронни свободни пазари, развитие на софтуера със свободен код, провеждането на световни сцени за развитие на знанието в глобален аспект, активни неправителствени организации, развитие на умните градове, развитие на изкуствения интелект.

Днес ИКТ и глобализацията силно сближават обществата и успяват да пренебрегнат с успешност хилядите километри разстояние между тях. Технологиите засилват комуникациите по безпрецедентен начин. Всички те са изключително комерсиализирани днес.

Днес ИКТ се обвързват тясно с цифровизацията и обществата могат да се наслаждават на:

- активно и пасивно е-банкиране;
- извършване на електронни разплащания с помощта на редица приложения и електронни системи;
- използване на електронен подпис и ПИК, както и пръстови отпечатъци и ЛК за идентифициране на лица;
- подписване на договори само по електронен път с помощта на верификация;
- масово използване на свободен и отворен софтуер;
- пълно електронно обслужване на дадена дейност в държавната администрация;
- изпращане и получаване на електронни формуляри и документи;
- създаване на иновативни работи, заместващи човека, с помощта на изкуствен интелект;
- използване на чат-ботове за жива връзка в реално време с потребители на услуги;
- въвеждане на електронни образователни платформи, които за определено време изцяло заместват присъственото обучение;

⁴ Цифрова България 2020, С., 2019.

- използване на криптирани данни за достъп до класифицирана информация;
- увеличаване на конкурентоспособността и устойчивостта;
- увеличаване на екстензивните структурни сектори;
- увеличаване потенциала за иновиране;
- оптимизиране на държавни административни структури – създава се администрация от нов тип ⁵ ; подобряват се функционалността и образователното равнище на служителите;
- особено силно развитие на IoT – Интернет на нещата;
- взимат се много интелигентни решения във всички сектори на обществото.

Смятам, че всички промени, случили се до този момент в областта на технологиите и глобализацията, говорят за сигурна и продължаваща трансформация в тази насока и за в бъдеще. Ще продължават да се променят начинът ни на живот, естеството на работата ни, начинът, по който се резервират и извършват туристическите пътувания. Ще се промени изцяло начинът, по който ние хората си взаимодействаме с планетата Земя – той ще бъде много по-интелигентен и ефективен.

Технологичният начин на живот улеснява живота на хората, но също така води и ожесточена борба за силно ограничаване на човешкото влияние върху природата/околната среда. Технологиите повишат ефективността в сферата на услугите, което автоматично води до повишаване на жизнения стандарт на населението. Може би Китай и Америка ще останат на челните си позиции и ще диктуват интелектуалното развитие на света и ще създават много нови идеи.

Глобализацията е предиктирана от:

- нуждата от блага за хората;
- нуждата от разширяване на кръгозора и образованието/знанието;
- нуждата от разширяване на производството;
- нуждата от разширяване на социалните и комуникативни контакти;
- нуждата от нови техники и технологии;
- нуждата от развитие на икономиката;
- нуждата от много и нова информация ⁶.

⁵ Ямукова, П., Оптимизирането на организационните структури в общинската администрация – предпоставка за реформиране на публичната администрация, ВСУ, Варна: https://ejournal.vfu.bg/pdfs/P_Y_adm_reforma_21.pdf - проверен на 06.07.2022 г.

⁶ Кънчева, Ю., Медийни услуги и комуникации. Теоретични, технологични и обществени комуникации: http://ebox.nbu.bg/mascom13/view_lesson.php?id=34 – проверен на 05.07.2022 г.

Препоръки:

- осъзнаване нуждата от промяна на всички равнища;
- алтернативен поглед върху развитието на технологиите и глобализацията;
- използване на устойчиви базисни ресурси;
- въвеждане на електронна идентификация за редица услуги;
- въвеждане на широко гражданско участие във взимане на решения за бъдещето;
- ефективно разчитане и използване на технологиите, вследствие въвеждане на иновации в услугите.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въпреки предизвикателствата, които носи глобализацията със себе си, възможности за подобряване и систематизиране на предлагането не липсват. Необходимо е да се преосмисли новата реалност и да се синтезира постигнатото. Необходими са нови подходи, защото технологиите ще продължат своето развитие, защото се улесняват живота и ежедневието на обществата.

Настоящото емпирично проучване, основаващо се на анкетен метод, кабинетно проучване и лично наблюдение, знае, че не може да изчерпи съвсем проблема, но се надява да го осветли достатъчно, за да трасира пътя за по-нататъшни изследвания в областта на изследвания въпрос.

Комуникационните технологии са се развили до такава степен и ще продължават своето развитие в посока все по-малко човешка намеса и все повече машинно управление. Интелигентните решения са навсякъде около нас – домът ни, офисът ни, улицата, търговския магазин – всичко ще използва изкуствен интелект и роботи на бъдещето, които ще обслужват всички човешки нужди.

Не е трудно да се предположи, че дигитализирането ще доведе до едно концептуално преоткриване. Всичко ще се основава на интуитивните стимули. Пазарните стимули за тази глобална трансформация също са големи. Колкото по-интелигентни устройства/сгради/градове има, толкова повече данни ще се генерират относно предпочитанията и интересите на обществата.

Необходима е координация на силите при осъществяване на контрол и мониторинг. В особени ситуации, като наложените от КОВИД-пандемията и военната геополитическа

ситуация, ИКТ и дигитализацията се оказват особено успешни и жизнено важни за осъществяване на дейността и продължаване на живота.

ИЗТОЧНИЦИ:

1. Боянов, Л., Съвременното дигитално общество, ИК ЛИК, С., 2014.
2. Желев, С., Маркетингови изследвания, Унив. Изд. „Стопанство“, С., 2008.
3. Кръстева, А., Дигиталният гражданин, НБУ, С., 2013.
4. Стратегия за цифрова трансформация на България за периода 2020-2030 г.
5. Христов, Ч., Убеждаване и влияние. Убеждаване и влияние, ИЗД. „Сиела софт енд паблишинг“, С., 2008.
6. Цифрова България 2020, С., 2019.
7. Кънчева, Ю., Медийни услуги и комуникации. Теоретични, технологични и обществени комуникации: http://ebox.nbu.bg/mascom13/view_lesson.php?id=34 – проверен на 05.07.2022 г.
8. Михалева, Св., П. Павлов, Л. Павлова, Европейският институционален отговор на глобалните предизвикателства: https://ejournal.vfu.bg/pdfs/STATIA_e-Journal%20VFU-NOV2021.pdf – проверен на 04.07.2022 г.
9. Ямукова, П., Оптимизирането на организационните структури в общинската администрация – предпоставка за реформиране на публичната администрация, ВСУ, Варна: https://ejournal.vfu.bg/pdfs/P_Y_adm_reforma_21.pdf - проверен на 05.07.2022 г.
10. Ямукова П. Найденов, Ст. Нови изисквания и възможности пред управлението на вътрешната мотивация в среда на пандемия от Covid-19. e-Journal, VFU, бр.15изд. ВСУ „Черноризец Храбър“ 2021: https://ejournal.vfu.bg/pdfs/S_Naidenov_PYAmukova.pdf - проверен на 05.07.2022 г.
11. Ямукова, Павлина. Жизнеспособност и устойчивост на градовете / Павлина Ямукова. // Год. ВСУ "Черноризец Храбър", Т. 24, 2018.
12. Ямукова, П. Предизвикателството „повишаване на информацията и знанието на общинските служители“ Известия на съюза на учените., Серия „Хуманитарни науки“- Варна, 1, 2017.